

Müfredatların Ele Geçirdiği Zihinler

Eğitim Kurumlarımız Düşünceyi Ateşlemenin Yerine Nasıl Onu Söndürmenin Bir Aracına Dönüştü?

Çevremizdeki eğitim kurumlarının zihnimizi genişletmek için değil de bir başkasının çizdiği sınırlar içinde hareket etmemizi sağlayan dar bir çerçeveye sokmak ve hapsetmek için var olduğunu hiç düşündünüz mü?

Ülkemizdeki üniversitelerin ve okulların gerçekliğini düşündüğünüzde, şüpheli bir durum olduğunu fark edersiniz:

Zahiri olarak insan inşa ediyormuş gibi görünen, ancak gerçekte ise insanın rolünün özgür bir düşünür değil de itaatkâr bir alıcı olmaktan öteye geçmeyecek şekilde düşük bir tavan belirleyen eksiksiz bir sistem. Üniversite doktorlarının çoğu herhangi bir sapma olmadan belirli bir müfredatı takip etmek zorunda oldukları gibi okuldaki öğretmenler de değiştirme gücüne sahip olmadıkları belirli bir plana göre hareket etmektedirler; hatta öğrencilere verilen projeler bile, onların düşünme kapasitelerine göre değerlendirilmekten çok, kendileri için belirlenen modele ne kadar bağlı olduklarına göre değerlendirilmektedirler. Garip olan şey, bu aynı sistem, öğrencilerinden birinde bir deha kıvılcımı gördüğünde, onu hemen sömürgeci ülkelerin yararlanabileceği yurtdışına göndermeye çalışırken, diğerlerini ise, sanki insanın fıtratı önceden hazırlanmış kalıplar içinde geliştirmiş gibi “yeterince çalışkan değiller” diye bir kenara atmaktadır.

Ancak bugün yaşadıklarımıza doğru bir şekilde baktığımızda, bunun sadece geçici bir eğitim eleştirisi değil, aksine toplumun tamamında yaşanan daha derin bir krizin yansıması olduğunu anlıyoruz. Öğrencinin hissettiği sıkıntı, öğretmenin bastırılmış sesi ve idari rutin ile resmi talimatlar arasında sıkışıp kalan düşünür, evet bunların hepsi, ayrı ayrı sahneler değil, aksine insan zihnine ve onun özgürce düşünme yeteneğine duyulan güvenin yitirilmesinin birer tezahürüdür. Bu yüzden motivasyonunu kaybetmiş gençleri ve diğerlerinin de eğitimin değeri ile “dereceler ve diplomalar” için verilen mücadelenin arasını karıştırdıklarını görmemiz hiç de şaşırtıcı değildir. Dahası birçok insanın İslam'ın altın çağının kapanmış güzel bir sayfa olduğunu ve İslami yaşamı yeniden canlandırma fikrinin de tamamen hayal ürünü olduğunu düşünmesi şaşırtıcıdır. Dolayısıyla yaşadıklarımız ile yaşamamız gerekenler arasındaki bu uçurum, içsel bir kırılma oluşturmaktadır: Gerçeği hissetmeye mukabil hareketsizlik duyguları.

İlk dönem Müslümanlar arasındaki ilim talebesi, yolculuğuna açık şerî kaideler ilkelerinden başlamakta, samimiyet, sorgulama ve tefekkürle ilerlemekte ve ardından sonuçlarını katı bir modele değil, uzmanlaşmış ilim ehline sunmaktaydı. Eğer onun yaklaşımı doğruysa, ümmet bunu benimser, devlet bundan faydalanır ve doğrudan uygulama sahasına girerdi. Böylece hünüz genç biriyken kamil bir şekilde ilmin usulünü belirleyen Şafîî, kısa ömrüne

rağmen dünyayı ilimle dolduran Nevevi ve ilmi veya siyasi otoriteden korkmadan diyalog, eleştiri ve inceleme faaliyetlerinde bulunan İbn Hacer ve İbn Teymiyye ortaya çıkmıştır. İşte onlar, İslam'ın ilmin önünde hiçbir zaman engel olmadığını, aksine ilmin itici gücü olduğunu söyleyen örneklerdir; çünkü İslam, hakka yönelik bir vizyon, dürüstlüğe yönelik açık bir standart ve siyasi iklim veya kurumların diktelerine göre değişmeyen bir metot sunmuştur.

Bu yeni idrakin en güzel yanı, bu yorumu kapattığınız andan itibaren, ilimle olan ilişkinizi yeniden düzenlemek için küçük ve pratik bir adım atabileceğinizdir. Örneğin okulda ezber yoluyla öğrendiğiniz bir ders ile alimlerin araştırma ve tartışma yoluyla meseleleri nasıl test ettiklerinin arasını bir karşılaştırın. Ya da ilmiyle özgürce yaşayan bir imamın biyografisinden bir sayfa okuyun, o zaman sorunun Arap zihninde değil, aksine ona dayatılan kalıplarda olduğunu anlarsınız. Bu farkı gördüğünüzde, asıl sorunun şu olmadığını anlayacaksınız: Neden ilerlemiyoruz? Dahası kapıya benzemekten daha çok bir prangaya benzeyen eğitim sisteminde yaşamayı nasıl kabul ettik?

إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ

“Şüphesiz ki bir kavim, kendini nefsinde değiştirmedikçe; Allah da onları değiştirmez.” [Rad 11]

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Dr. Mahmud Abdulhâdi – Mısır